

07 MAI 2012

Kriminalomsorgen region øst

Det kongelige justis og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
201201874-9

Dato:
04.05.2012

OVERSENDER HØRINGSUTTALELSE - ALTERNATIVE REAKSJONER FOR MINDRE ALVORLIGE NARKOTIKALOVBRUDD

Vi viser til brev av 19.01.12 hvor rapport om alternative reaksjoner for mindre alvorlige narkotikalovbrudd ble sendt på høring. Kriminalomsorgen region øst fikk etter avtale pr telefon utsatt høringsfristen med en uke. Vi beklager forsinkelsen.

Kriminalomsorgen region øst sendte høringsbrevet ut til alle enheter i regionen med anmodning om å komme med synspunkter til rapporten. Vi har fått svar fra følgende:

- Østfold friomsorgskontor
- Senter for narkotikaprogram med domstolskontroll i Oslo (Oslo ND-senter)

Uttalelsene følger vedlagt.

Kriminalomsorgen region øst har følgende kommentarer til rapporten:

Innledningsvis vil vi bemerke at Kriminalomsorgen region øst er positive til at det ses på nye tiltak som kan være med på å hindre at rusbrukere utvikler eller forblir i avhengighet. Vi er imidlertid av den oppfatning at behandling og oppfølging av rusmiddelavhengighet primært er en oppgave for helsevesenet og behandlingsapparatet, og ikke en oppgave for straffegjennomføringsapparatet.

Det finnes i dag en rekke alternative tiltak/reaksjoner som kan tas i bruk ovenfor personer som begår mindre alvorlige narkotikalovbrudd, som alternativ til ubetinget fengselsstraff. Det kan knyttes vilkår til en påtaleunntatelse eller vilkår til en betinget dom, herunder vilkår om meldeplikt, behandling, konfliktrådsbehandling, rusmiddelkontroll, opphold på institusjon, gjennomføring av program mot ruspåvirket kjøring og gjennomføring av narkotikaprogram med domstolskontroll (Oslo og Bergen). Videre kan det idømmes samfunnsstraff, og ved gjennomføringen av samfunnsstraffen kan samfunnsnyttig tjeneste kombineres med andre tiltak egnet til å motvirke ny kriminalitet og rusmisbruk, herunder programvirksomhet, samtalegrupper relatert til rus, hasjavenningskurs, behandling, mekling i konfliktrådet, undervisningsbaserte tilbud etc.

Postadresse:
Postboks 9006, Grønland
0133 Oslo

Besøksadresse:
Urtegata 9

Telefon: 23 30 49 50
Telefaks: 23 30 49 99
Org.nr: 982 349 400

Saksbehandler:
Brit Kari Kirkeide

Videre har det de siste årene blitt foreslått og vedtatt en rekke nye lovendringer som kan få betydning ovenfor målgruppen for de foreslåtte reaksjonene, f. eks bøteteneste som alternativ til fengsel, ungdomsstraff som ny straffereaksjon, ungdomsoppfølging som ny strafferettslig reaksjon (forslag), samt en rekke endringer i straffeloven, straffegjennomføringsloven, straffeprosessenloven og konfliktrådsloven som berører barn og straff.

I forbindelse med ovennevnte lovendringer/forslag har enkelte oppgaver som tradisjonelt har ligget under kriminalomsorgen blitt foreslått overført til konfliktrådet. Etter vårt syn er det nødvendig å gjøre seg noen erfaringer med dette (omfanget av saker, etablering av samarbeid, ressursbruk, måloppnåelse etc.) før det innføres ytterligere reaksjoner med en alternativ organisering. Videre mener vi det er nødvendig å høste erfaring med de foreslåtte/vedtatte tiltakene for å se hvilket omfang disse får, hvem de benyttes ovenfor og hvilken betydning dette får for bruken av andre reaksjonene, før det innføres ytterligere alternative straffereaksjoner med en alternativ organisering.

Vi viser videre til at det i 2006 ble etablert en prøveordning med narkotikaprogram med domstolskontroll (ND) i Oslo og Bergen. Ordningen er som vist til under pkt. 8.3 under evaluering av SIRUS. Etter det vi kjenner til er det foreløpig ikke besluttet om ordningen skal videreføres etter prøveperioden (ut 2014), om den skal avvikles, endres eller utvides til å gjelde på landsbasis. Den foreslåtte ordningen med intervensjonsprogram har mange likhetstrekk med ordningen med narkotikaprogram med domstolskontroll. Vi mener derfor det ville være naturlig å avvente evalueringen av ND før det igangsettes en lignende ordning utenfor kriminalomsorgen. Vi kan heller ikke se at arbeidsgruppen har sett på muligheten for å bruke kompetansen ved ND-sentrene ved gjennomføringen av et intervensjonsprogram, og mener dette er noe det kunne vært aktuelt å utrede/se nærmere på.

På bakgrunn av ovennevnte er Kriminalomsorgen region øst av den oppfatning av innføringen av ytterligere alternative reaksjoner bør avventes til de allerede vedtatte (og foreslåtte) endringene er trådt i kraft og etablert og det er gjort erfaringer med omfanget, gjennomføringen og oppfølgingen av disse.

Ut over ovennevnte har vi følgende kommentarer til høringsuttalelsen:

Målgruppen:

Målgruppen for de alternative reaksjonen er svært vidtrekkende ved at ordningene ikke har noen absolutt avgrensning i forhold til alder, rusbruk eller type lovovertridelser. Det sies lite om hvilken reaksjon som i dag benyttes ovenfor den aktuelle målgruppen, og hvilke reaksjoner de foreslåtte forslagene er ment å erstatte. Som nevnt i rapporten finnes det allerede i dag en rekke alternative straffereaksjoner som kan benyttes ovenfor den foreslåtte målgruppen. Vi savner en nærmere redegjørelse for grensegangen mellom de ulike reaksjonene, og da spesielt i forhold til den foreslåtte reaksjonen "ungdomsoppfølging" som langt på vei ser ut til å ha en sammenfallende målgruppe med de foreslåtte reaksjonene. Vi savner videre en nærmere redegjørelse av forholdet til ND da det ser ut som det kan være en viss "overlapping" i målgruppene for de ulike reaksjonene. Vi viser i denne forbindelse til høringsuttalelsen fra Oslo ND-senter som følger vedlagt.

Rammene for intervensjonprogrammet/programmets varighet:

Det foreslås i høringsforslaget at den enkelte koordineringsgruppe skal fastsette intervensjonprogrammets varighet, enten dette inntas som vilkår for betinget påtaleunntatelse eller som vilkår for en betinget dom.

Kriminalomsorgen region øst stiller spørsmål ved om dette innebærer at koordineringsgruppen også skal fastsette programmets omfang.

Etter vårt syn må denne oppgaven ligge hos domstolen og påtalemyndigheten, og ikke overlates til den enkelte koordineringsgruppe. For å sikre lik praksis og hindre at omfanget av programmet varierer for sterkt fra fylke til fylke, bør rammene for programmet (det vil si prøvetiden lengde og programmets omfang/antall timer) etter vårt syn fastsettes av domstol eller påtalemyndighet. Dette er av vesentlig betydning for å sikre en lik praksis og en viss forutberegnelighet, men også for å sikre at programmets omfang og innhold står i forhold til alvorligheten i lovbruddet. Koordineringsgruppen vil deretter kunne fastsette det nærmere innholdet i programmet ut fra den enkelte lovbryters forutsetninger og behov, men innenfor de rammene som på forhånd er fastsatt av domstol/påtalemyndighet.

Dersom programmets omfang ikke skal fastsettes av domstol/påtalemyndighet bør dette etter vårt syn reguleres nærmere gjennom lov/forskrift. Dette vil være nødvendig for å sikre en lik administrering og gjennomføring av programmet.

Når det gjelder selve gjennomføringen av intervensjonsprogrammet foreslås det i pkt. 14.3. at det bør være muligheter for å endre intervensjonsavtalen underveis i gjennomføringen. Videre foreslås det i pkt. 14.4 at koordineringsgruppen kan gi lovbryteren en skriftlig advarsel ved mindre alvorlige brudd. Er det tale om brudd av mer alvorlig karakter foreslås det at koordineringsgruppen kan foreta en innskjerpingssamtale etter mønster av samfunnsstraffen, jf. straffegjennomføringsloven § 58. Dersom deltageren, på tross av samtalen, ikke lykkes i å gjennomføre programmet, kan koordineringsgruppen sende bruddmelding til påtalemyndigheten.

Det vises i arbeidsgruppen sitt forslag til oppfølging av brudd på vilkår for intervensjonsprogrammet til straffegjennomføringslovens system for gjennomføring av samfunnsstraff. Vi gjør i denne forbindelse oppmerksom på at alle avgjørelser som fattes i forbindelse med straffegjennomføringen og som berører rettigheter og plikter til den domfelte (herunder vedtak om gjennomføringsplan, vedtak om straffeavbrudd, vedtak om endring av vilkår, vedtak om meldeplikt) kan påklages til nærmeste overordnet organ i samsvar med forvaltningslovens regler om klage og klageadgang. Vi kan ikke se at det er redegjort nærmere for hvordan saksbehandlingen ved gjennomføringen av intervensjonprogrammet er tenkt lagt opp, og hvem vedtak eventuelt skal kunne påklages til og hvem som skal føre tilsyn med ordningen. Dette må etter vårt syn ses nærmere på før denne ordningen innføres.

Personundersøkelser

Det er flere steder i høringsuttalelsen vist til at det kan være aktuelt å innhente personundersøkelse i forbindelse med en eventuell deltagelse i intervensjonsprogrammet, uten at vi kan se at det er presisert nærmere hvem som skal utarbeide personundersøkelsene. Slik straffeprosessloven § 162 i dag er utformet, skal personundersøkelse utføres av en skikket person som vedkommende lokale kontor for kriminalomsorg i frihet utpeker, om ikke retten oppnevner en bestemt person til å foreta undersøkelsen. Kriminalomsorgen region øst stiller spørsmål ved hensiktsmessigheten i at kriminalomsorgen skal utarbeide personundersøkelse i saker som skal følges opp og administreres av konfliktrådene. Dersom konfliktrådet skal knytte til seg personer med fagkompetanse på rus i forbindelse med gjennomføringen av intervensjonsprogrammet, vil det kanskje være mer nærliggende at personundersøkelsen gjennomføres her. Dette må etter vårt syn ses nærmere på før denne ordningen innføres.

Organisering;

Administreringen av intervensjonsprogrammet er i høringsrapporten foreslått lagt til konfliktrådene.

Etter vårt syn vil den foreslåtte organiseringen være i strid med konfliktrådets oppgave og funksjon. Vi er bekymret for at ytterligere overføringer av oppgaver som må karakteriseres som straffegjennomføring vil bidra til å undergrave konfliktrådets rolle som en nøytral meklingsinstans.

Gjennomføring og oppfølging av intervensjonsprogrammet krever fagkompetanse på rus og avhengighetsproblematikk og kunnskap om hvilke tiltak som virker overfor den enkelte målgruppe. Kriminalomsorgens friomsorgskontor har lang erfaring med å følge opp lovbrytere med begynnende eller pågående rusproblematikk/rusmisbruk, gode ferdigheter i samtalemetodikk og god kjennskap til hjelpeapparatet. Videre har kriminalomsorgen lang og bred erfaring med å følge opp brudd under straffegjennomføring. Vi mener derfor at ansvaret for gjennomføringen av intervensjonsprogrammet, dersom dette vedtas, bør legges til kriminalomsorgen.

Vi er positive til konfliktrådets deltagelse som et ledd i en straffegjennomføring, og mener konfliktrådet er en positiv bidragsyter i saker som egner seg for meklings. Vi er imidlertid av den oppfatning at dette kan oppnås/ivaretas gjennom samarbeid mellom konfliktrådet og kriminalomsorgen, men at det overordnede ansvaret for straffegjennomføring og oppfølgingen av denne bør ligge hos kriminalomsorgen.

Etter fullmakt

Unni Lineikro
assisterende regiondirektør

Brit Kari Kirkeeide
rådgiver